

Måleegenskaper ved den norske versjonen av European Adolescent Assessment Dialogue (EuroADAD)

Hege Kornør¹ (hege.kornor@r-bup.no)

Sissel Johansen¹ (sissel.johansen@r-bup.no)

PsykTestBarn 2015, 2:1

ISSN 1893-9910

Mottatt dato 28.mai 2015

Publisert dato 4.august 2015

Artikkelens URL <http://www.r-bup.no/CMS/ptb.nsf/pages/euroadad>

Som alle artikler i PsykTestBarn, kan denne fagfellevurderte artikkelen lastes ned, skrives ut og distribueres fritt for alle slags formål på følgende vilkår: korrekt referanse skal oppgis (se under), ingen kommersiell bruk og ingen bearbeidelse av tekst eller innhold.

Denne artikkelen skal siteres på følgende måte:

Kornør, H. & Johansen, Sissel. (2015). Måleegenskaper ved den norske versjonen av European Adolescent Assessment Dialogue (EuroADAD). *PsykTestBarn*, 2:1.

¹ RBUP Øst og Sør

Sammenheng

Beskrivelse. European Adolescent Assessment Dialogue (EuroADAD) er et strukturert intervju for å kartlegge problemer og hjelpebehov hos ungdom med rusproblemer (12-24 år). Intervjuet er oversatt til norsk av Astrid Brandsberg-Dahl, Grethe Lauritzen og Heid Nøkleby i samarbeid med en av originalforfatterne, David Öberg. Originalversjon ved Alfred S. Friedman, Arlene Terras og David Öberg kom ut i 2002; den norske i 2007.

Svarene i hvert av de sju livsområdene Fysisk helse, Skole, Sosialt, Familie, Psykisk helse, Kriminalitet og Alkohol & narkotika danner grunnlag for respondentens egen vurdering av problemomfang og hjelpebehov, intervjuerens alvorlighetsvurdering og en sumskåre. Det tar ca. en time å gjennomføre intervjuet, og intervjueren må ha minimum treårig relevant høgskoleutdanning og et tre dagers kurs i bruk av EuroADAD.

Litteratursøk. Vårt systematiske litteratursøk identifiserte ingen dokumentasjon om den norske, svenske eller danske versjonen av EuroADAD.

Konklusjon. Måleegenskapene ved den norske versjonen av EuroADAD er ukjente. Inntil resultater av veldeignete psykomestudier av EuroADAD foreligger bør intervjuet brukes med varsomhet i klinisk praksis.

Abstract

Description. European Adolescent Assessment Dialogue (EuroADAD) is a structured interview for assessing problems and treatment needs in adolescents with substance use problems aged 12 to 24 years. The Norwegian translation by Astrid Brandsberg-Dahl, Grethe Lauritzen, Heid Nøkleby and David Öberg was published in 2007. Alfred S. Friedman, Arlene Terras and David Öberg published the original version in 2002.

The responses in each of the seven life areas Physical, School and work, Social, Family, Psychology, Criminality, Alcohol and Drugs form the basis of the respondent's rating of the extent of the problem and need for help, the interviewer's severity rating and a composite score. Administration time is approximately one hour, and interviewers are required to have at least three years of relevant higher education as well as a three-day training course in the use of EuroADAD.

Literature search. Our systematic literature search failed to identify any evidence for the psychometric properties of any of the Scandinavian versions of the EuroADAD.

Conclusion. The psychometric properties of the Norwegian version of the EuroADAD remain unknown. Until the results of well-designed psychometric studies of EuroADAD become available, the interview should be used with caution in clinical settings.

Innledning

European Adolescent Assessment Dialogue (EuroADAD) er et strukturert intervju beregnet på kartlegging av problemer og hjelpebehov hos ungdom i alderen 12 til 24 år. Den europeiske

versjonen ble utviklet av Alfred S. Friedman, Arlene Terras og David Öberg (2002) og er basert på den opprinnelige amerikanske utgaven, Adolescent Drug Abuse Diagnosis (ADAD) (Friedman & Utada, 1989) i tillegg til et tilsvarende intervju for voksne, Addiction Severity Index (ASI) (McLellan, Luborsky,

Woody & O'Brien, 1980). Astrid Brandsberg-Dahl, Grethe Lauritzen og Heid Nøkleby (2007) har oversatt og tilpasset EuroADAD til norsk i nært samarbeid med David Öberg.

Det tar ca. en time å gjennomføre et EuroADAD-intervju. EuroADAD kan brukes til forskning, i forbindelse med behandling og på organisasjonsnivå. Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (www.rop.no) oppgir at kompetansekravet for å bruke EuroADAD er minimum høgskoleutdanning innenfor relevante fagområder, samt et tredagers opplæringskurs. Selve intervjuet kan lastes ned fra <http://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/seraf/aktuelt/arrangementer/seminarer/seminare-r-2010/nedlastinger/ADAD-Indeks-13-des-2006.pdf> eller fås ved henvendelse til Grethe Lauritzen ved Statens institutt for rusmiddelforskning.

Intervjuet består av åtte deler: Generell informasjon (demografiske forhold og relevant bakgrunnsinformasjon), og de sju livsområdene Fysisk helse, Skole, Sosialt, Familie, Psykisk helse, Kriminalitet og Alkohol & narkotika. Hver del er bygget opp av faktaspørsmål som: «Hvor mange søsken har du?» (Generell informasjon), «Har du noen gang vært alvorlig syk?» (Fysisk helse), «Hvor mange vanlige skoletrinn/klasser har du avsluttet og bestått?» (Skole), «Hvor mange nære venner har du?» (Sosialt), «Har familien din kontakt med barneverntjensten/sosialtjenesten?» (Familie), «Hvor mange ganger har du fått [poliklinisk] behandling for psykiske eller følelsesmessige problemer?» (Psykisk helse), «Hvor mange ganger i livet er du blitt anholdt eller arrestert av politiet?» (Kriminalitet) og «Har du noen gang satt stoff med sprøyte?» (Alkohol & narkotika). Noen av spørsmålene har kategoriske svar, og noen kontinuerlige. For hvert livsområde skal ungdommen dessuten angi hvor mange av de siste 30 dagene det aktuelle problemet har vært tilstede, sin egen bekymring for problemet og opplevd hjelpebehov. I tillegg skal intervjueren for hvert livsområde angi sin alvorlighetsvurdering av ungdommens problem/hjelpebehov på en skala fra 0 (ikke problem/behov for hjelp) til 9 (svært stort problem/behov for hjelp) og tiltro til ungdommens svar. Alvorlighetsvurderingen baseres på et sett kritiske spørsmål for hvert livsområde, for eksempel «Hvor mange ganger har du fått behandling for

psykiske eller følelsesmessige problemer? (Psykisk helse).

Det er også mulig å beregne en sumskåre (*composite score*) for hvert livsområde. Sumskåren er sammensatt av et sett «objektive» testledd som for eksempel generell fysiske helse, antall helseproblemer, antall dager med helseproblemer de siste 30 dagene og behov for behandling (livsområdet Fysisk helse). Sumskårene er særlig beregnet til bruk i forskningsøyemed.

Så vidt vi kjenner til finnes det kun én psykometristudie om EuroADAD internasjonalt. En forskergruppe har undersøkt måleegenskapene ved den ungarske versjonen av EuroADAD (Czobor, Bacskai, Öberg, Haack & Gerevich, 2011). Test-retest reliabiliteten (Pearsons r) for sumskårene varierte fra 0,80 til 0,94 hos ungdom i poliklinisk psykiatrisk behandling ($N = 58$). Interraterreliabiliteten (intraclass correlation; ICC) varierte fra 0,81 til 0,99 ($N = 30$). Indre konsistens (Cronbachs alfa) var 0,5 for sumskårene. Sammenlikninger av sumskårer i tre ulike grupper (ungdomskriminelle, psykiatriske pasienter og kontrollgruppe) viste forventete forskjeller, og intrakorrelasjoner mellom de ulike sumskårene varierte fra 0,00 til 0,33 ($N = 632$). Korrelasjoner mellom sumskårene og tilsvarende skårer på to andre instrumenter som måler liknende problemområder, henholdsvis Buss-Perry Aggression Questionnaire (BPAQ) og juniorversjonen av Cloninger Temperament and Character Inventory (TCI), varierte fra 0,03 til 0,45 ($N = 67$). Selv om den ungarske forskergruppen konkluderer med at EuroADAD er et gyldig og pålitelig instrument, er det flere grunner til å ta visse forbehold når det gjelder disse resultatene. For det første var utvalgene små i de fleste analysene. Dessuten var korrelasjonene mellom EuroADAD- og henholdsvis BPAQ- og TCI-målene lave. Forventete gruppeforskjeller kan være en indikator på begrepsvaliditet, men er ikke tilstrekkelig i seg selv. Til sist er sumskårene først og fremst beregnet for bruk i forskning, slik at de psykometriske egenskapene ved klinisk bruk er fortsatt ukjent.

Josefine Börjesson (2011) konkluderte i sin doktorgradsavhandling med at intervjuernes alvorlighetsvurderinger av de ulike livsområdene i den svenske versjonen av Adolescent Drug Abuse

Diagnose, som EuroADAD bygger på, hadde generelt gode måleegenskaper. Hun fant imidlertid problemer ved sumskårene for noen av livsområdene.

Metode

Vi søkte etter dokumentasjon på testens psykometriske egenskaper i databasene Norart, BIBSYS, SveMed+, CRISStin.no, Cochrane Library, NORA, PsycINFO, Medline, Embase og PubMed. Søkedato: 13.04.2015. Søkestrategien er tilgjengelig på <http://www.r-bup.no/CMS/ptb.nsf/pages/euroadad>. Vi kontaktet også førsteforfattere av inkluderte artikler, samt oversetterne av EuroADAD, for å identifisere dokumentasjon som eventuelt ikke ble fanget opp av det systematiske søket.

Inklusjonskriterier

Alle publikasjoner av studier som har undersøkt og rapportert minst ett av følgende i skandinaviske utvalg:

- normdata for testen
- reliabilitet: Indre konsistens, test-retest, interrater og endringssensitivitet
- validitet: Samsvar med liknende testskårer, samsvar med referansestandard eller annet kriterium, og/eller faktorstruktur

I tillegg, og *kun for norske versjoner av EuroADAD*: Publikasjoner som rapporterte gjennomsnittsskårer og/eller forekomster for henholdsvis generelle populasjoner og kliniske undergrupper.

To forskere gikk gjennom sammendragene til alle identifiserte publikasjoner, uavhengig av hverandre, etter at dubletter var fjernet. Alle publikasjoner som kunne virke relevante ble bestilt inn i fulltekst, og prosessen over ble gjentatt for fulltekstrapportene.

Vurdering av måleegenskaper

Vi fant ingen relevante studier som kunne brukes til vurdering av måleegenskapene ved den norske versjonen av EuroADAD, men planen var at to forskere uavhengig av hverandre skulle vurdere validitet og reliabilitet ved hjelp av Test review form and notes for reviewers (EFPA 2013).

Resultater

Litteratursøk

Det systematiske søket etter dokumentasjon for måleegenskapene ved den norske EuroADAD-versjonen ga 14 treff, hvorav én publikasjon virket relevant og ble vurdert i fulltekst (Husebye, 2014). Vi kunne imidlertid ikke inkludere denne studien fordi flertallet av deltakerne var voksne (over 18 år), og studien rapporterte dessuten ikke psykometridata.

Søket etter dokumentasjon for måleegenskapene ved den svenske og den danske versjonen av EuroADAD ga to treff etter fjerning av en dublett. Ingen av disse oppfylte inklusjonskriteriene våre.

Vi fant altså ingen dokumentasjon for måleegenskapene ved den norske, svenske eller danske versjonen av EuroADAD.

Diskusjon og konklusjon

Fraværet av dokumentasjon for måleegenskapene ved den norske EuroADAD-versjonen understreker behovet for norske psykometristudier. Slike studier bør legge særlig vekt på interraterreliabilitet, test-retest reliabilitet og begrepsvaliditet. En av fordelene ved EuroADAD i denne sammenheng er at intervjuet inneholder faktaspørsmål som relativt enkelt kan verifiseres med mer objektive opplysninger, som for eksempel registerdata (Strafferegisteret, Statistisk sentralbyrå, Legemiddelregisteret, Folkeregisteret osv.) og hår- eller urinanalyser av stoff- og alkoholbruk. Vi anbefaler at disse mulighetene tas i bruk, slik at klinikere som bruker EuroADAD kan få kunnskap om påliteligheten og gyldigheten til den informasjonen de innhenter fra ungdommene. Det er selvfølgelig også viktig å undersøke måleegenskapene ved respondentens vurderinger, intervjuerens alvorlighetsvurderinger og sumskårene, slik at klinikere i større grad kan fatte riktige beslutninger om tiltaksbehovene til ungdommene.

Måleegenskapene ved den norske versjonen av EuroADAD er kjent, og vi anbefaler at resultatene fra intervjuet brukes med varsomhet i kliniske sammenhenger.

Referanser

- Brandsberg-Dahl, A., Lauritzen, G. & Nøkleby, H. (2007). EuroADAD - European Adolescent Assessment Dialogue. Norsk testversjon.
- Börjesson, J. (2011). *Psychometric studies of the Swedish version of the Adolescent Drug Abuse Diagnosis (ADAD) instrument*. PhD. Umeås Universitet, Umeå.
- Czobor, P., Bacskai, E., Öberg, D., Haack, M. J. & Gerevich, J. (2011). The European Adolescent Assessment Dialogue (EuroADAD): A psychometric evaluation. *European Addiction Research*, 17(6), 302-315. doi: <http://dx.doi.org/10.1159/000329989>
- European Federation of Psychologists' Association (EFPA). (2013). EFPA Review model for the description and evaluation of psychological tests: Test review form and notes for reviewers, v 4.2.6: EFPA.
- Friedman, A. S., Terras, A. & Öberg, D. (2002). THE EUROPEAN VERSION OF THE ADOLESCENT ASSESSMENT DIALOG — EUROADAD (Versjon 1.0). PHILADELPHIA/MAASTRICHT.
- Friedman, A. S. & Utada, A. (1989). A method for diagnosing and planning the treatment of adolescent drug abusers (the Adolescent Drug Abuse Diagnosis [ADAD] instrument). *J Drug Educ*, 19(4), 285-312.
- Husebye, T. (2014). *Ungdom og unge voksne med samtidige utfordringer. En systematisk kartlegging med og utprøving av EuroADAD i en sosialmedisinsk poliklinikk. Et nyttig verktøy?* MSc. Universitetet i Oslo, Oslo.
- McLellan, A. T., Luborsky, L., Woody, G. E. & O'Brien, C. P. (1980). An improved diagnostic evaluation instrument for substance abuse patients. The Addiction Severity Index. *J Nerv Ment Dis*, 168(1), 26-33.